

TL 2076 Sibirya'nın Etnik ve Sosyal Yapısı

Dr. Öğretim Üyesi Mustafa Can Teziç.

12. Hafta

Ukrayna ve Kırım Olaylarında "Vatan Algısı" (I).

2014 yılının kış aylarında Ukrayna'da başlayan çatışmaların kısa süre içerisinde bir devlet krizi ve daha sonra da bir iç savaşa dönüşmesi bu bölgeye tarihsel olarak bağlı olan Rusya Federasyonu'nun her yerinde olduğu gibi Tuva Cumhuriyeti'nde de *vatan, vatanseverlik, ortak tarihî miras* gibi olguların toplum içerisinde aktif hâle gelmesine yol açmıştır.

Ukrayna ve Kırım olayları, Rusya Federasyonu genelinde olduğu gibi Tuva Cumhuriyeti'nde de protesto ile karşılanmıştır. Bu karşı duruş Rusya Federasyonu'nun her yerinde olduğu gibi Tuva Cumhuriyeti'nde de büyük ağırlıkla Sovyetler Birliği dönemine dayanan tarihî ve sosyo-kültürel dinamiklere dayanmaktadır.

Tuva Cumhuriyeti açısından, Ukrayna'daki olaylar karşısında bu ortak tarihi paylaşımın ilk zarar gördüğü nokta hiç kuşkusuz ki *Büyük Vatan Savaşı* ve *Tuvalı Gönüllülerin* bu savaşta Ukrayna cephesinde vermiş oldukları mücadeledir.

14 Şubat 2014 yılında Tuva Cumhurbaşkanı vermiş olduğu demecinde Şolban Kara-ool, Ukrayna'da yaşanan olaydan ötürü Roven ve çevresindeki yerleşim birimlerinde bulunan *Tuvalı Gönüllüler* anısına yapılmış anıtların güvenliğinden endişe duyduğunu belirtmiştir. Cumhurbaşkanı Şolban Kara-ool *Alman faşist işgaline karşı*

savaşan Tuvalı Gönüllülerin bu bölgelerde anıtları bulunmakta ve kurulan savaş müzesinde ise yine *Tuvalı Gönüllülere* ait çok önemli belgelerin saklanmakta olduğunu dile getirmiştir. Sözlerine devam eden Şolban Kara-ool: “... Bugün Ukrayna’da anıtlar yıkılmaktadır, ki bu anıtlar bir sembol olarak kardeş halkların birliğini sembolize etmektedirler. Tuva için çok önemli olan bu anıt ve eşyalar için çok endişeliyiz. Ümit ederiz ki herşey yolunda gider ...”.

Ukrayna’daki olayları protesto etmek amacı ile Tuva’da da pek çok miting ve toplantı düzenlenmiş, düzenlenen bu miting ve toplantılara farklı kurum ve kuruluşlar katılırken, kişiler Ukrayna ve Kırım olayları ile ilgili görüş ve yorumlarını bu mitinglerde halk ile paylaşmışlardır.

Yazının ileriki bölümlerinde de görüleceği üzere, Ukrayna ve Kırım olayları ile ilgili yapılan söyleşilerde kullanılan olgular sürekli İkinci Dünya Savaşı anısı ve ortak Sovyet geçmişi üzerine kurulu olan olgulardır.

Ukrayna ve Kırım’daki olaylar nedeni ile 6 Mart 2014’te Tuva’da düzenlenen mitingde Rusya ve Ukrayna arasındaki ortak kökler vurgulanırken, aynı zamanda Ukrayna’ya “*o topraklar*” vurgusu yapılarak, *ailevî ve dostluk bağlarının olduğu, orada*

dostların ve arkadaşların yaşadığının üzerinde durulmuştur. Yine aynı mitingde *dedelerin-babaların canları uğruna Ukrayna'yı faşist işgalcilerden nasıl kurtardıkları, Büyük Vatan Savaşı* hatırasının hâlen pek çok aile tarafından korunduğu gibi birlikteliği güçlendiren ortak tarih dile getirilmiştir. Ayrıca 14 Mart'ta Kırım ile dayanışmanın amaçlandığı miting çağrısı için “... *kendi öz topraklarında barış ve düzen için savaş veren kardeşlerimiz ile dayanışmayı desteklemek ve Rusya ile kan bağına korumak, ... babalarımızın ve dedelerimizin geleneğinin sürdürülmesi ...*” gibi olgular kullanılmıştır.

Kimin askerleri 1944 yılında faşizme karşı Ukrayna'nın şehir ve kırsal kesimini kurtardı başlığı ile basına yansıyan 14 Mart 2014'te yapılan mitingde de benzer olguların üzeri çizilerek birlik, bütünlük algısı yaratılmıştır.

Dört bin beş yüzden fazla kişinin katıldığı ve çok milletli Ukrayna'ya destek için yapılan mitingde Rovno ve Kırım'ı desteklemek amacı ile katılan insanların taşıdıkları dövizlerin içeriğine bakıldığı zaman “*Bizim, vermeyeceğiz, Tuva Kırım'ı destekliyor, Rovno dayan – Tuva seninle*” gibi sloganların dışında sık sık Ukrayna'da yaşayan akrabalar için duyulan endişe ön plana çıkmıştır.

Mitingi organize eden Tuva Halk Kurulu başkanı Vera Lapşakova konuşmasında politik hırslar yüzünden Ukrayna'da yeniden milliyetçiliğin alev aldığını bu yüzden desteğe ihtiyaç olduğunu söylerken günün amacını “*Biz sizinleyiz, Kırım!*” şeklinde sloganlaştırmıştır.

Bu mitingde de Tuvalılar Ukrayna ile bağlarını vurgularken yine *Büyük Vatan Savaşını* vurgulamakta, *Tuvalı Gönüllülerin* nasıl kendi hayatları pahasına Ukraynanın şehir ve kırsal bölgelerinin

kurtarılmasındaki rolleri üzerinde durulmaktadır.

Kızıl belediye başkanı Diana Oyun Roven'deki Ukrayna topraklarını faşist işgalden kurtaran *Tuvalı Gönüllülerden* bahsederken, 2004 yılında Rovno'da düzenlenen anma törenlerine hayatta olan *Tuvalı Gönüllüler* ile birlikte gittiğini gönüllülerden Vera Çul'dumovna Tuva'dan gönüllü arkadaşlarının mezarları için toprak getirdiğini, Roven'deki ve Derajno'daki çocukların önünde nasıl Tuva dilinde konuşma yaptıklarını, çocuklar konuşulanları anlamadan eksi yirmi derece altında şapkasız hiç kıınıldamadan nasıl dinlediklerini anlattı. 2 Şubatta şehrin işgalden

Kaynak:

Teziç M.C. Rusya Federasyonu'nda Vatan Olgusunun Kimlik İnşasındaki Yeri: Tuva Medyasına Yansıyan Konular // Modern Türklük Araştırmaları Dergisi. 2015 Cilt 12, Sayı 1. S 49-73.